

ARKEOLOGISK FÖRUNDERSÖKNING 2024

Linda Wigert

FÖRHISTORISKA BOPLATSLÄMNINGAR I GÖDASTORP

Halland, Falkenbergs kommun, Skrea socken, Gödastorp 3:14, L1996:6464

RAPPORT KULTURMILJÖ HALLAND 2024:41

KULTURMILJÖ
HALLAND

EN DEL AV HALLANDS KULTURHISTORISKA MUSEUM

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2024

Arkeologisk förundersökning 2024.

Bild framsida: Arkeolog Patrik Hallberg undersöker schakt 258. I bakgrunden syns biogasanläggningen. Foto mot sydväst. Foto: Linda Wigert. (Fotonr: 2024-11-2).

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Tidigare insatser	5
Metod	5
Undersökningsplanens måluppfyllelse	7
Resultat	7
Analyser och dateringar	16
Tolkningsförslag	17
Platsens kunskapspotential samt åtgärdsförslag för vidare undersökning	18
Referenser	20
Tekniska och administrativa uppgifter	21

BILAGOR

Bilaga 1 Anläggningar

Bilaga 2 Fynd

Bilaga 3 Fotolista

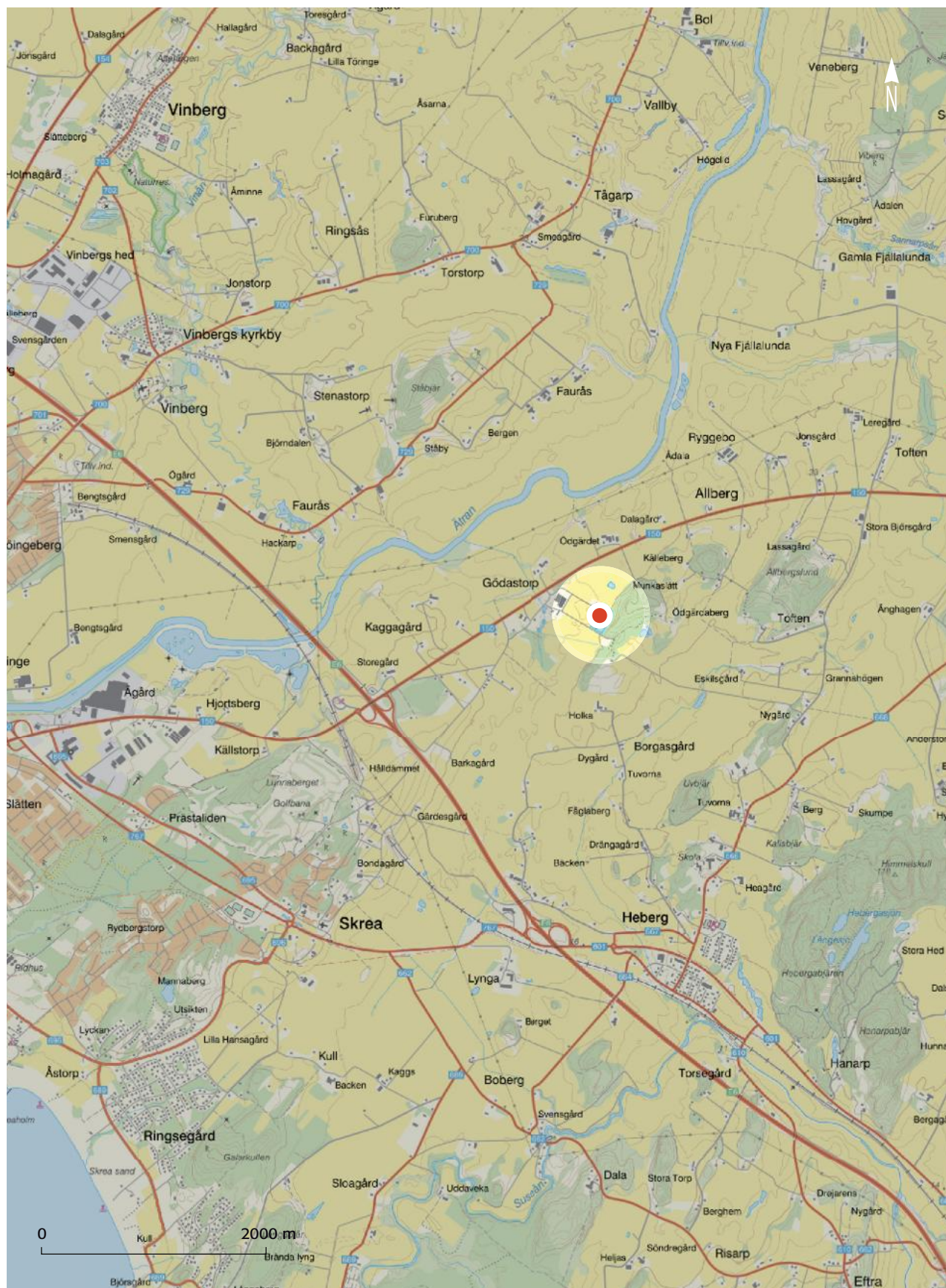
Bilaga 4 Schakt

Bilaga 5 Ritningar

Bilaga 6 Vedartsanalys, Erik Danielsson VEDLAB

Bilaga 7 Makrofossilanalys, Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult

Bilaga 8 ¹⁴C-datering, Karl Håkansson Ångströmlaboratoriet Uppsala universitet

Figur 1. Läget för förundersökningsområdet markerat på Lantmäteriets karta. Skala 1:50 000. (CC).

SAMMANFATTNING

Kulturmiljö Halland har på uppdrag av Falkenbergs Biogas AB utfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Gödastorp 3:14. Orsaken till den arkeologiska förundersökningen var att Falkenbergs Biogas AB planerar att utöka sitt verksamhetsområde inom fastigheten. Planerna berör boplatslämning L1996:6464.

Vid förundersökningen påträffades anläggningar i form av härdar, gropar, stolphål och husrännor, samt fynd i form av flinta och keramik. Kolprover daterades till bronsålder, period II-III samt romersk järnålder/folkvandringstid. Keramiken har typologiskt daterats till järnålder och delar av flintan till mellanmesolitikum. De två husrännorna kopplas till samma långhus, vilket typologiskt kan dateras till folkvandringstid. Vid tidigare arkeologiska undersökningar, inom södra delen av fornlämningen, har huslämningar från senneolitikum påträffats.

Om exploatörens planer kvarstår, förordar Kulturmiljö Halland att en arkeologisk undersökning genomförs, där anläggningar från folkvandringstid, bronsålder och senneolitikum främst är att förvänta, men även inslag från mesolitikum.

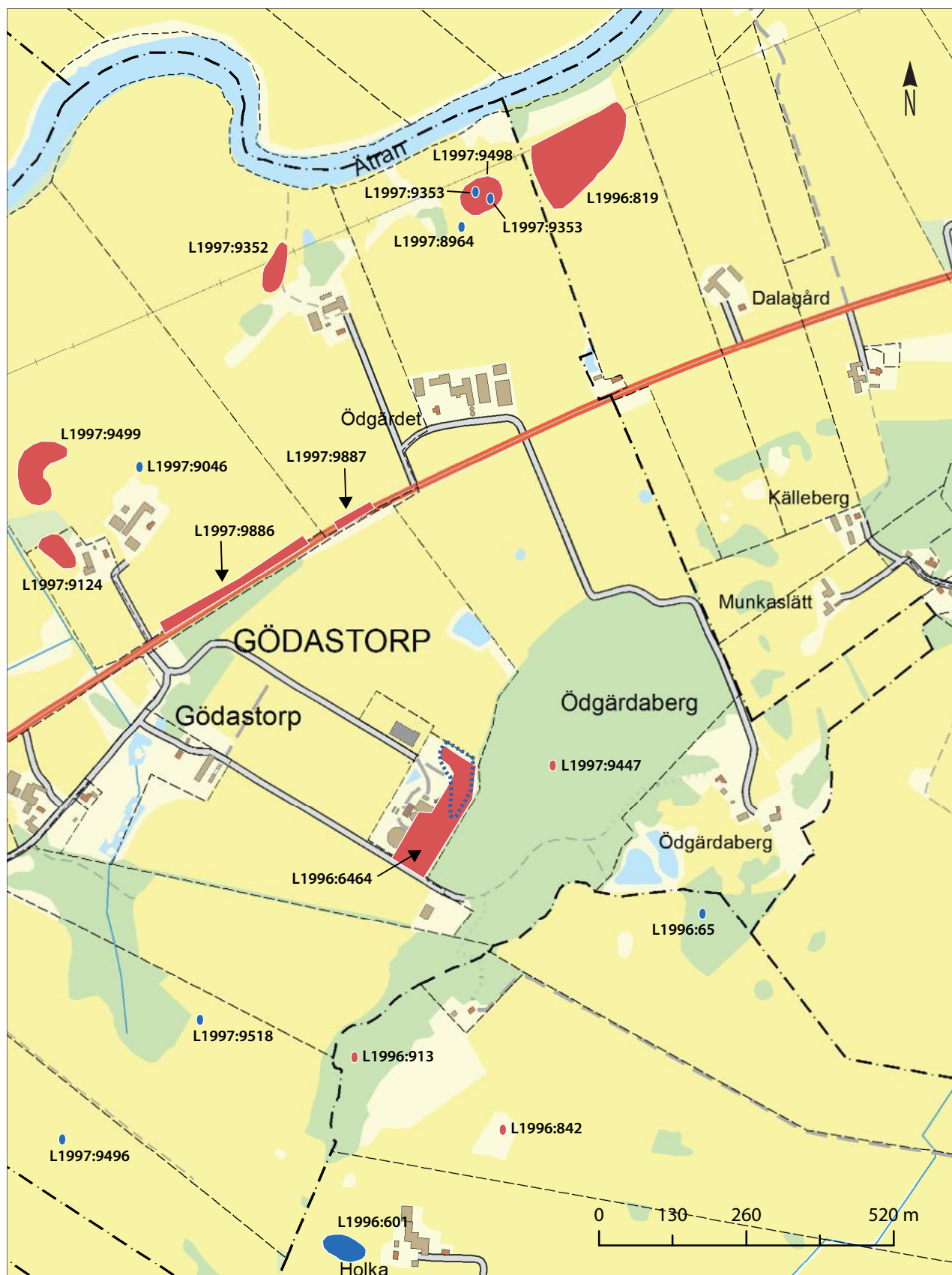
BAKGRUND

Falkenbergs Biogas AB planerar att utöka sitt verksamhetsområde inom fastigheten Gödastorp 3:14, Falkenbergs kommun, Hallands län, figur 1. Bland annat ska vegetationslagret schaktas av, ytan hårdgöras och körvägar för tung trafik anläggas. Planerna berör delar av boplatslämning L1996:6464, där arkeologiska anläggningar och fynd från sten- och järnålder påträffats vid tidigare undersökningar. Länsstyrelsen i Hallands län bedömde att en arkeologisk förundersökning var motiverad på platsen, enligt beslut 431-4835-2023.

Beslut om arkeologisk förundersökning fattades av Länsstyrelsen i Hallands län med stöd av 2 kap 13§ i kulturmiljölagen (1988:50) samt Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd om uppdragsarkeologi (KRFS 2017:1).

SYFTE

Syftet med förundersökningens är att ge Länsstyrelsen i Hallands län ett beslutsunderlag inför prövning om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Förundersökningen ska fastställa och dokumentera fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt ta tillvara fornfynd. Resultaten ska kunna användas för att bedöma och beräkna omfattningen av en arkeologisk undersökning. Resultaten ska också kunna användas i företagarens fortsatta planering.

Figur 2. Fastighetskartan med förundersökningsområdet markerat med streckad blå kontur, fornlämningar med röd färg, samt med övriga kulturhistoriska lämningar markerade med blå färg. Skala 1:10 000.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Förundersökningsområdet är beläget strax öster om Falkenberg, i Skrea socken, Hallands län. Området ligger i södra delen av Ätradalen, 24–25 meter över havet, i anslutning till västra kanten av Ödgärdaberg, figur 2. Förundersökningsområdet består av gräsmattor som avgränsas i norr och öst av ett stängsel, vilket omgärdar Falkenbergs biogasanläggning. Delar av fornlämningen ligger utanför stängslet och har inte varit del av denna förundersökning. Undergrunden är sandig, svagt västsluttande och nästintill helt fri från sten.

I närområdet finns kulturmiljölämningar från hela förhistorien. Längs Ätran, som rinner cirka en kilometer norr om förundersökningsområdet, ligger boplatser från stenåldern. På höjderna i Ätradalen ligger stensättningar och högar från brons- och järnålder. Direkt öster om förundersökningsområdet, på Ödgärdaberg, ligger exempelvis L1997:9447, en övertorvad stensättning.

TIDIGARE INSATSER

Boplaten L1996:6464 påträffades vid en utredning 2007, vilken genomfördes inför det att biogasanläggningen skulle anläggas. Vid utredningen framkom ett hundratal anläggningar i form av stolphål och gropar, samt enstaka härdar, åderspår och kulturlager. Därtill påträffades fynd i form av keramik, med dekor typisk för neolitikum, samt en stor mängd slagen flinta. Bland flintartefakterna fanns en potentiell borrarpet, som typologiskt kan dateras till mellan- eller senmesolitikum. Spritt över ytan noterades en stor mängd kvarts, vilket även förekommer på den närliggande boplaten, L1997:9347 (Mattsson 2007).

Ett par veckor efter utredningen, i december 2007, utfördes en arkeologisk delundersökning inom södra delen av lämningen, figur 3. Rester av vad som tolkades som tre hus eller byggnader med nedsänkta golv påträffades. Golven bestod av upp till 0,35 meter tjocka lager av brun, humös sand. I två av husen övergick lagret i ett svart och sotigt bottenlager. Stolphål, eller rännor, ramade in lagren och tydliga spår efter takbärande konstruktioner saknades. Husens storlek uppskattades till 8–12 meter långa och 4–6,5 meter breda. Huslämningarna går att likna vid anläggningar påträffade inom andra boplatser i Skandinavien, varav flera i Skrea socken, men även längre söderut i Sverige, samt på Jylland (Westergaard 2009). Byggnadstraditio-

nen förekommer parallellt med långhusen och dateras vanligtvis till senneolitikum eller äldre bronsålder.

Dateringarna av kolprover från undersökningen landade i perioden 2140–1740 f.Kr, det vill säga senneolitikum eller äldsta bronsålder. Fynden bestod av brända ben, keramik och flinta. De brända benen var ytterst fragmenterade och bedömdes komma från djur. Keramiken utgjorde den största fyndposten. Av cirka 1 100 fragment bar ett fyrtiotal dekor i form av taggtråds- eller tvärsnoodsdekor, vilken vanligtvis knys till senneolitikum eller äldsta bronsålder.

Flintartefakterna från undersökningen bedömdes härstamma från flera förhistoriska perioder: spånfragment och bipolära avslag, typiska för mellanmesolitikum; avslag, fragment av en slipad yxa samt en spånpilspets, typiska för mellanmesolitikum; borrar, pilspetsar med urnupen bas samt avslagsskrapor som bedöms härstamma från senneolitikum eller äldre bronsålder (Westergaard 2009).

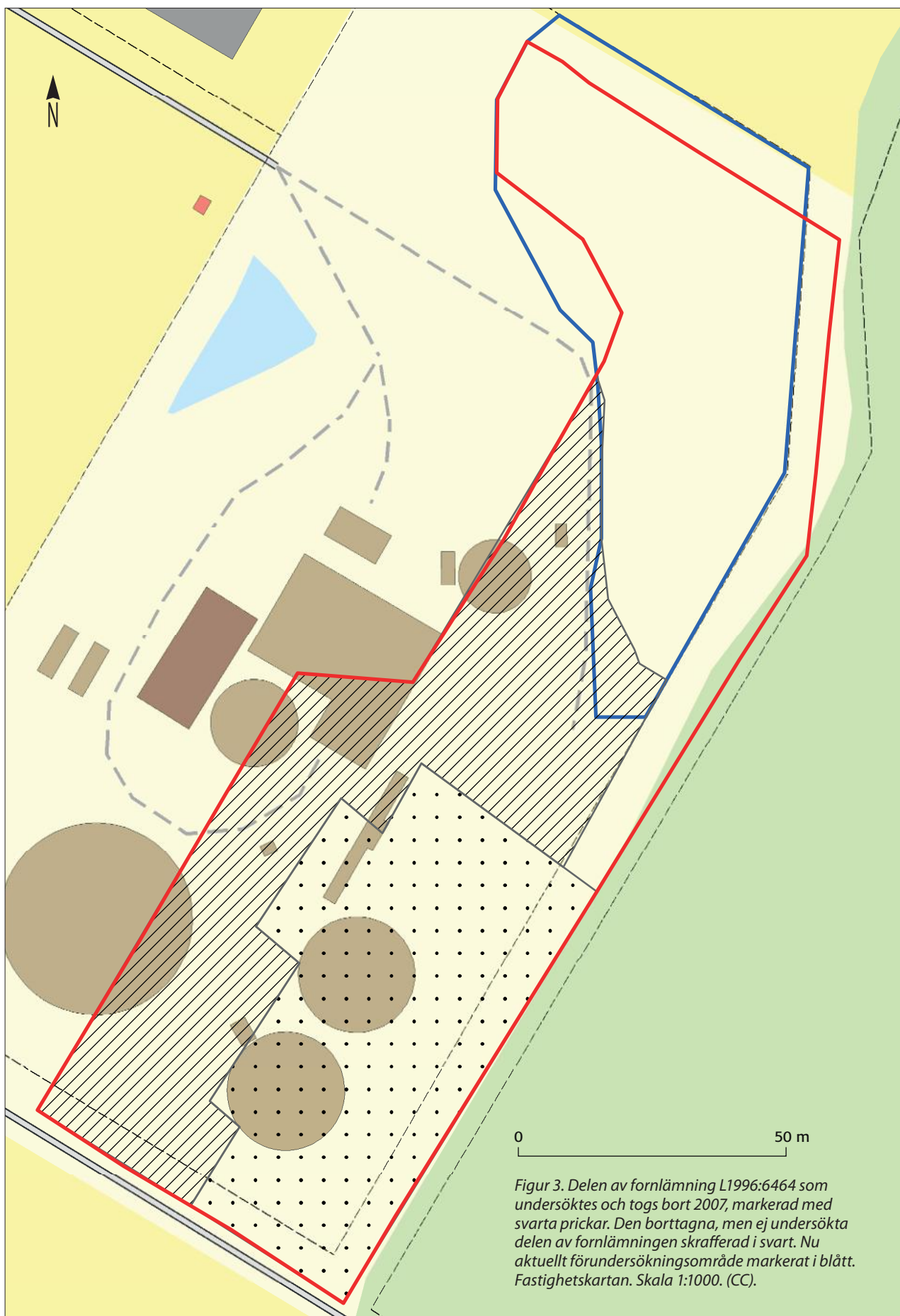
Efter att delundersökningen avslutats byggdes biogasanläggningen över södra delen av fornlämningen. De ytor i söder, som ännu ej undersökts arkeologiskt, togs då bort, figur 3.

Ytterligare en arkeologisk utredning utfördes inom fastigheten år 2018, då Falkenbergs kommun planerade att anlägga en omlastningsplats för hushållssopor i anslutning till den befintliga biogasanläggningen. Ytan direkt nordväst om boplaten L1996:6464 utreddes. I nordöstra kanten av då aktuellt utredningsområde påträffades anläggningar i form av gropar och stolphål som kunde tillfogas L1996:6464, fornlämningens utbredning justerades därefter (Nilsson 2018).

METOD

Förundersökningen genomfördes i form av sökschaktsgrävning med bandgående maskin, med en planeringsskopa på 1,5 meter. Vid schaktningen banades matjorden av ned till den underliggande alven, för att frilägga eventuella arkeologiska anläggningar.

Då digitala mätfiler från utredningen år 2007 ej fanns att tillgå, fick kartmaterialet från rapporten användas som utgångspunkt för placeringen av schakten. Schakten anlades bedömt mellan och i nära anslutning till utredningsschakten. Inga spår av tidigare

schakt påträffades. Målet var att täcka av ytor som ännu ej undersöktes.

En majoritet av anläggningarna som framkom snittades och delundersöktes. De mindre groparna och stolphålen undersöktes till 50%. Två av de större groparna undersöktes till 25%. I den större inmätta ytan med rester av ett potentiellt kulturlager gjordes två mindre rutor, för att definiera mäktigheten av lagret och eventuellt kunna definiera fyndtätheten bättre.

Då större eller utmärkande anläggningar fortsatte utanför schaktväggen, breddades schaktet för att frilägga hela anläggningen. Enda undantaget för denna regel gjordes längst i söder, där tidsbrist medförde att hela den potentiella kulturlagerytan ej frilades.

Schakt, anläggningar, prover och fyndplatser mättes in med RTK-GPS. Schakt och anläggningar fotograferades och beskrevs i text. Fynd och prover relaterades till det schakt eller den anläggning vari de påträffats eller samlats in.

Förundersökningen genomfördes av två arkeologer, under två dagar i januari och februari 2024. Vädret var klart och blåsig.

UNDERSÖKNINGSPLANENS MÅLUPPFYLLELSE

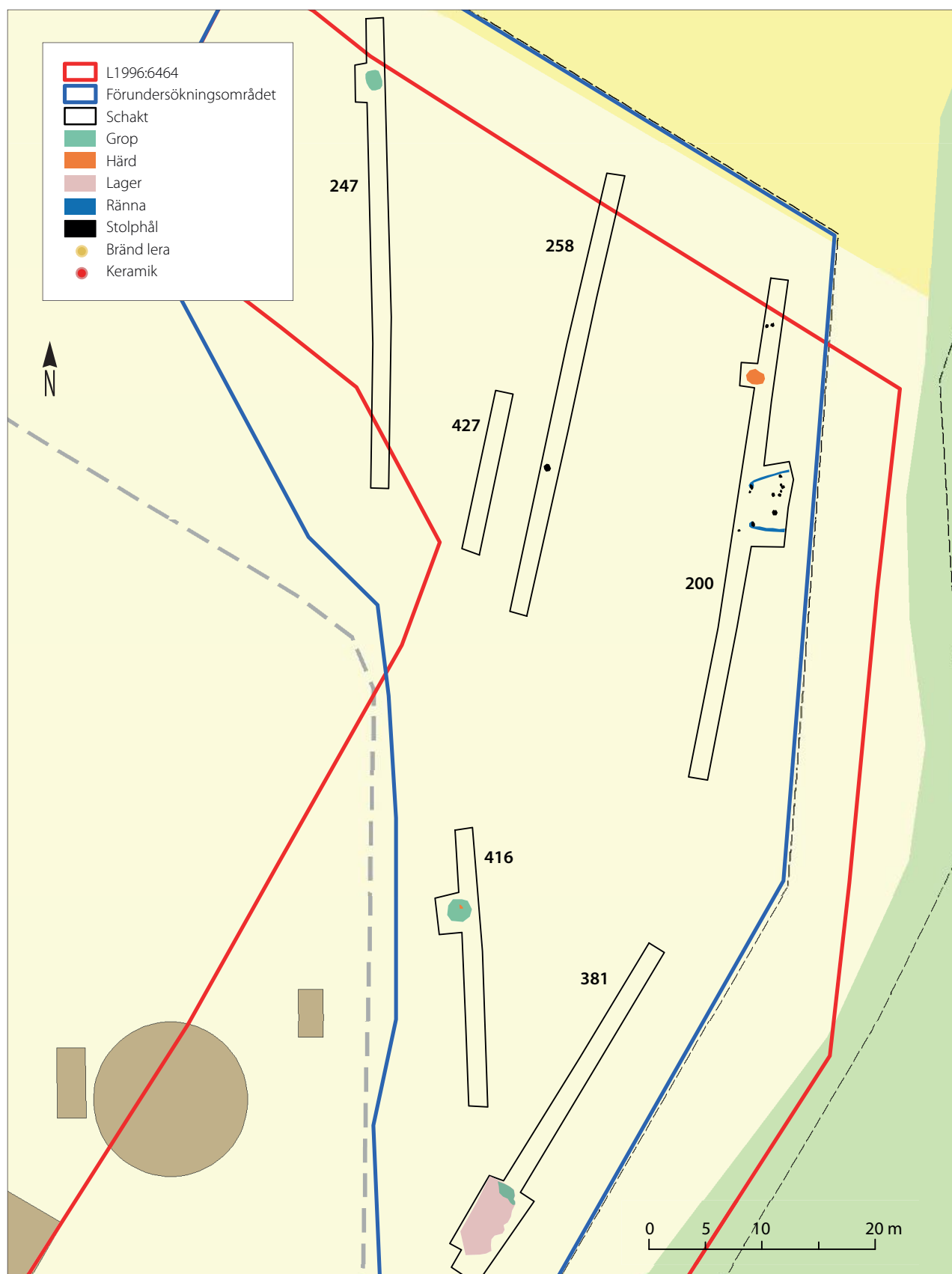
Tvårs över förundersökningsytan, i VNV-OSO växer en rad träd, som delade upp ytan i en nordlig och en sydlig del, figur 4. Efter att undersökningsplanen godkännts av Länsstyrelsen framkom information om att det direkt norr om trädraden löper en äldre vattenledning. Vid förundersökningen genomfördes schaktning på behörigt avstånd från trädraden och vattenledningen, vilket medförde att delar av förundersökningsytan ännu ej undersökts arkeologiskt. Bedömt kan marken under och strax norr om trädraden dölja bevarade lämningar och bör därför vara del av en eventuell slutundersökning. Anläggningsfrekvens är troligtvis låg, baserat på antalet anläggningar som påträffats inom förundersökningsområdet i övrigt. Inför en eventuell slutundersökning behöver exploatören ombesörja att träden tas ned och forslas bort.

RESULTAT

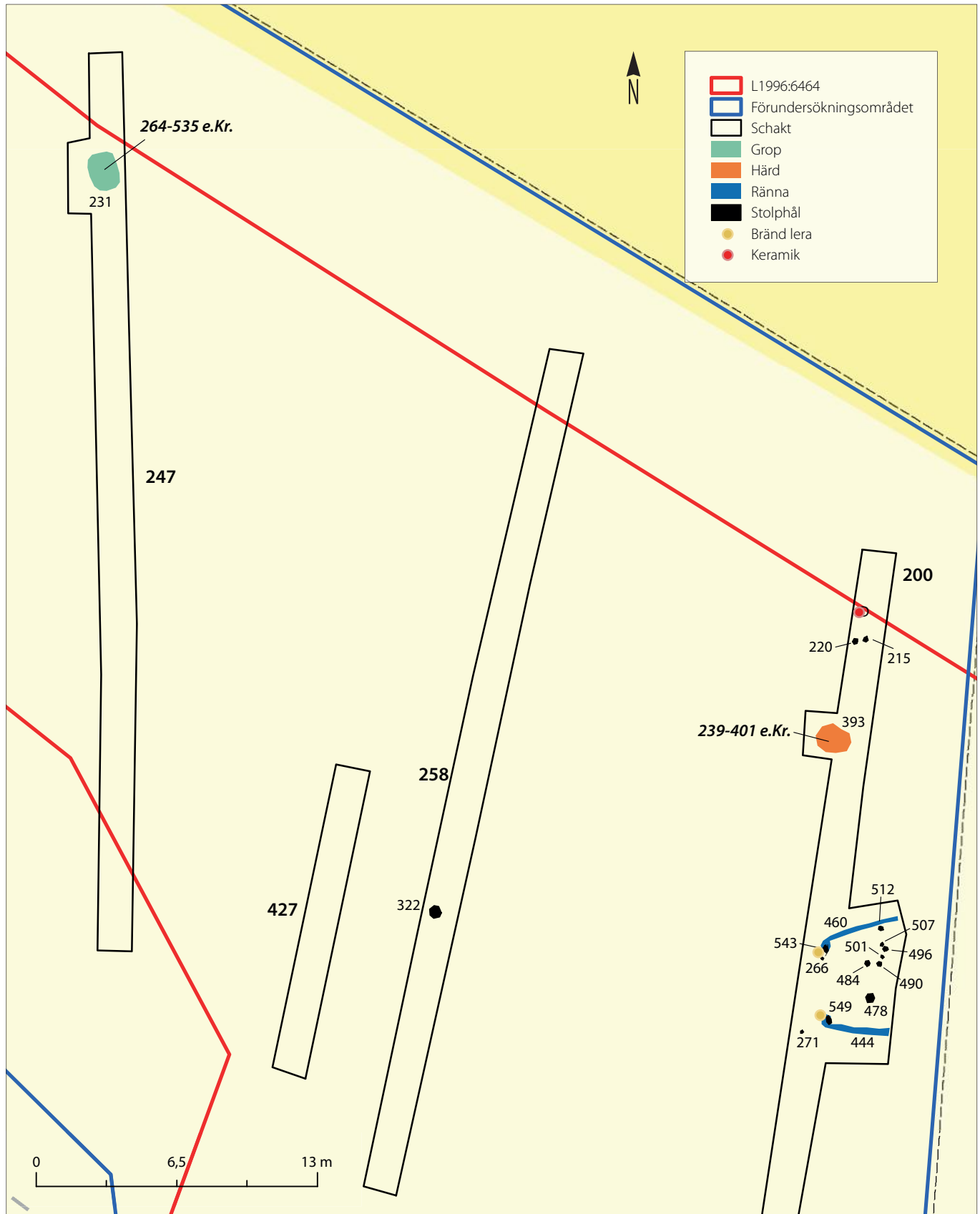
Vid förundersökningen öppnades sex sökschakt om totalt cirka 200 löpmeter, vilket motsvarar cirka 384 kvadratmeter undersökt yta, figur 5. Matjorden var 0,2–0,3 meter tjock, och bestod av mörkbrun, lätt humös sand. Den underliggande alven bestod av brun sand, helt fri från sten. Potentiella anläggningar påträffades initialt i samtliga schakt. Efter vidare inspek-

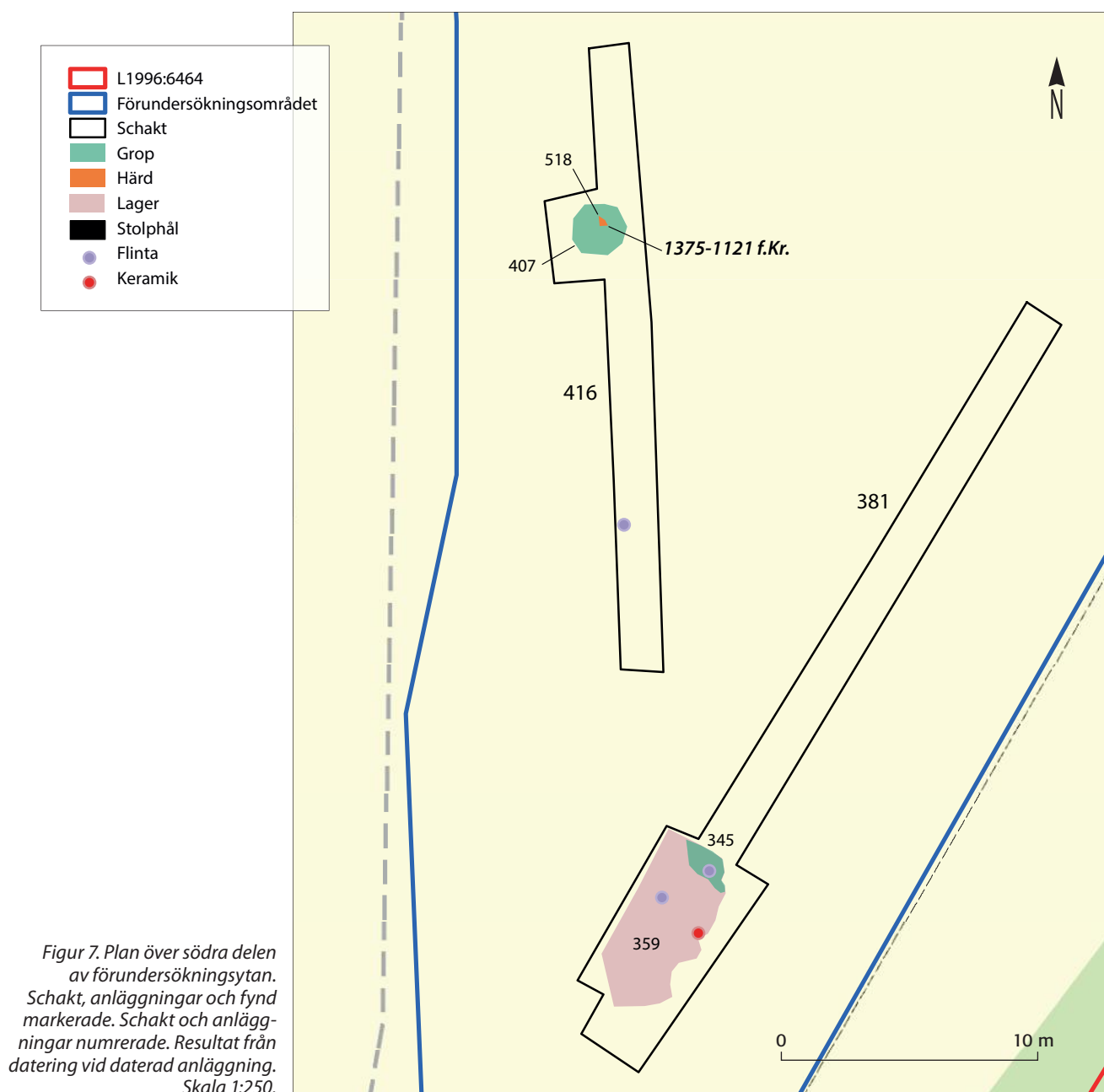
Figur 4. Till vänster i bild syns raden med lärkträd som delade upp förundersökningsytan i en nordlig och en sydlig del. Till höger syns schakten inom den södra delen av ytan. Foto mot öst. (Fotonr. 2024-11-31). Fotograf: Linda Wigert.

Figur 5. Plan över förundersökningsytan. Schakt och inmätta anläggningar markerade. Schakt nummerade. Skala 1:550.

Figur 6. Plan över norra delen av förundersökningsytan. Schakt, anläggningar och fynd markerade. Schakt och anläggningar numrerade. Resultat från datering vid daterade anläggningar. Skala 1:250.

tion och delundersökning har totalt 22 anläggningar mätts in i fyra av sex schakt: 14 stolphål, tre gropar, två härdar, två rännor samt ett kulturlager, figur 6 och 7. 14 av 22 anläggningar snittades och delundersöktes.

Stolphålen var runda eller ovala och 0,15–0,6 meter i diameter. De 13 stolphål som delundersöktes var 0,08–0,25 meter djupa och hade skålad botten. I ett par av stolphålen, som påträffades mellan de båda rännorna, fanns kol. De två största stolphålen, 543 och 549, påträffades i ändarna av rännorna, var ovala och 0,6x0,3 meter i diameter. I ytan påträffades koncentrationer av lätt rödbränd lera och sintrad sand, figur 8.

Groparna var oregelbundna eller runda och 1,5–2,2 meter i diameter. Alla tre delundersöktes. Grop 345 bedöms som en boplatzgrop, i fyllningen framkom flinta som typologiskt kan dateras till mellan-/senmesolitikum, figur 9. I botten av groparna 231 och 407 påträffades kol och skörbrända stenar. Grop 231 framkom som ensam anläggning i förundersökningsområdets nordvästra hörn. Gropen bedöms som någon form av eldningsanläggning, figur 10. Den största gropen, 407, bedömdes som potentiell rest efter en hydda eller ett mindre grophus. Kolet i botten av gropen definierades som en egen anläggning, härd 518, figur 11.

Figur 8. Översikt över husrännorna i schakt 200. Mellan rännorna framkom flertalet stolphål. I rännornas ändar fanns större, ovala stolphål med fläckar av bränd lera och sintrad sand. Foto mot öst (Fotonr. 2024-11-09). Fotograf: Linda Wigert.

Figur 9. Profilen i den snittade gropen 345, med mesolitisk flinta. Foto mot öst (Fotonr. 2024-11-16). Fotograf: Linda Wigert.

Figur 10. Översikt över anläggning 231, där sydvästra kvadranten är undersökt. Under en fyllning av mörkbrun, lätt humös sand framkom ett tjockt lager av kol och sot med inslag av skörbrända stenar. Foto mot nordöst. (Fotonr. 2024-11-22).
Fotograf: Linda Wigert.

Figur 11. Översikt över anläggning 407, där nordöstra kvadranten är undersökt. I botten syns härd 518.
Foto mot väst. (Fotonr. 2024-11-33). Fotograf: Patrik Hallberg.

Figur 12. Profilen i den snittade härden, 518. Foto mot väst (Fotonr. 2024-11-21). Fotograf: Linda Wigert.

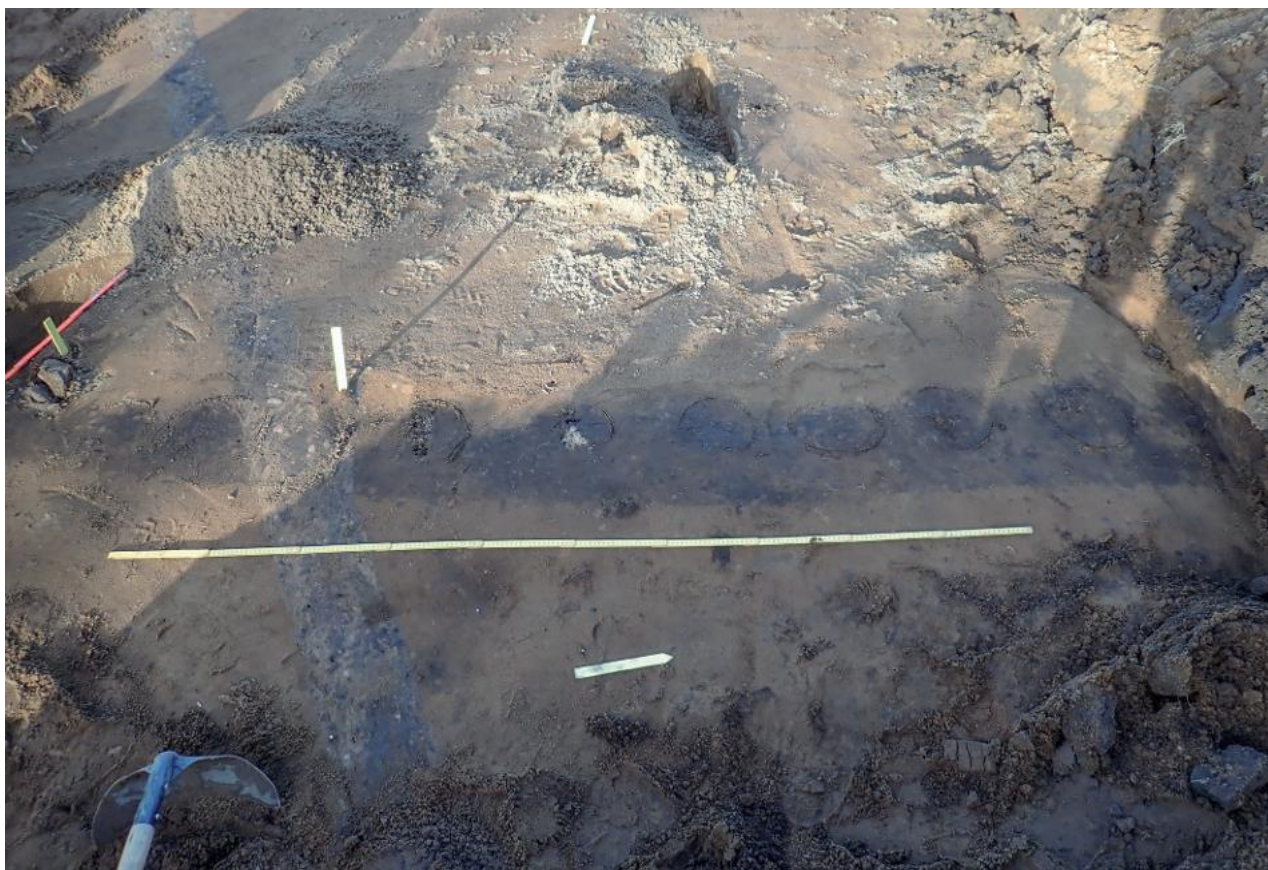
Figur 13. Profilen i den snittade rännan, 460. Den oregelbundna botten kan vara rester av stolphål. Foto mot söder. (Fotonr. 2024-11-35). Fotograf: Patrik Hallberg.

Av de två härdar som framkom frilades en i sin helhet. Härd 393 var rundoval 1,45x1,2 meter i diameter och 0,05 meter djup, figur 12. Härd 518, vilken påträffades i botten av den stora gropen, undersöktes bara delvis, figur 11. Härden bedöms vara cirka 0,8 meter i diameter och 0,3 meter djup. I fyllningen hos både härdarna fanns rikliga mängder kol och enstaka skär-viga och skörbrända stenar.

Rännorna var 2,5–3 meter långa och cirka 0,3 meter breda. De låg parallellt, i öst-västlig riktning, med ett inbördes avstånd om 5,6 meter i ytterkant, figur 8.

Den norra rännan delundersöktes. Djupet var cirka 0,15 meter och botten var oregelbunden vilket bedöms kunna påvisa rester av stolphål, figur 13. I ytan av den södra rännan fanns fläckar vilka potentiellt kan vara fler rester av stolphål, figur 14.

Kulturlagret hade en svåravgränsad utbredning, men var cirka 7x3 meter stort, figur 15. Vid grävning av mindre provrutor bedömdes lagret vara cirka 0,1 meter djupt med en diffus övergång i den underliggande sterilen. Fyllningen var enbart något mörkare än den

Figur 14. Översikt över anläggning 444, den södra rännan. De inringade fläckarna bedöms kunna vara rester av stolphål i rännan. Foto mot norr. (Fotonr. 2024-11-36). Fotograf: Patrik Hallberg.

Figur 15. Översikt över kulturlagret, anläggning 359 och gropan med mesolitisk flinta, anläggning 345. Foto mot söder. (Fotonr. 2024-11-05). Fotograf: Linda Wigert.

Figur 16. För att definiera kulturlagrets tjocklek och göra en bedömning kring mängden fynd i lagret, grävdes ett par mindre grävrutor. I bakgrunden syns raden av lärkträd som delade upp förundersökningsytan i en nordlig och en sydlig del. Foto mot norr. (Fotonr. 2024-11-17). Fotograf: Linda Wigert.

Figur 17. Några av fynden som påträffades vid förundersökningen. Övre raden från vänster: flintspån med retusch (fnr 1), keramik (fnr 2), keramik (fnr 4). Nedre raden från vänster: sintrad sand (fnr 5), spånfragment av flinta (fnr 6). Foto: Linda Wigert.

omgivande alven, figur 16. I lagret framkom spridda kolstänk samt fynd av flinta och en skärva keramik.

Totalt påträffades ett trettiotal fynd i schakt eller anläggningar. Fynden bestod av flinta, keramik samt klumpar av sintrad sand, figur 17. I norra delen av schakt 200 framkom ett lösfynd av keramik, vilket preliminärt daterats till järnålder. Ett ensamt flintavslag påträffades i schakt 381. Majoriteten av flintan framkom i grop 345 och i det intilliggande kulturlagret 359. Flintan i groppen gick att datera typologiskt och bedöms härstamma från sen- eller mellanmesolitikum. Bland annat påträffades ett retuscherat spån från en konisk plattformskärna. Delar av den övriga flintan, samt ytterligare en ensam skärva av keramik, vilken påträffades i kulturlagret, bedöms härstamma från järnålder.

I rapporten från den arkeologiska utredningen nämns förekomst av stora mängder kvarts inom fornlämningsområdet (Mattsson 2007). Vid nu aktuell förundersökning påträffades endast en större bit kvarts, bedömt naturlig, i schakt 381.

För mer information om schakt, anläggningar eller fynd, se bilaga 2–4 i slutet av rapporten.

ANALYSER OCH DATERINGAR

Totalt samlades åtta kolprov och fem makrofossilprov in ur spridda anläggningar. Av dessa har tre kolprov och tre makrofossilprov analyserats. Kolprover från de två härdarna 393 och 518, samt kol från kol- och sotlinsen i botten av grop 231 skickades till Erik Danielsson på VEDLAB för vedartsanalys. Utvalda bitar kol från al och björk (med en potentiell egenålder på 120, respektive 300 år) skickades vidare till Ångströmla-

boratoriet för datering. Resultaten av dateringen från anläggningarna i norra delen av förundersökningsområdet visar att ytan användes under romersk järnålder och folkvandringstid. Anläggningen i den södra delen av förundersökningsområdet, härden som påträffades i botten av grop 407, daterades till bronsålder, period II–III. För resultat, se tabell 1. För analysrapporter, se bilaga 6 och 7.

Parallellt med vedartsanalys och datering analyserades makrofossilprover från de två härdarna 393 och 518, samt gropen med mesolitisk flinta, 345, av Stefan Gustafsson på Arkeologikonsult. Härd 518, vilken påträffades under den större gropen 407, visade sig innehålla förkolnade rötter och klumpar av rötter som indikerar att härden av någon anledning täckts över med grästorp medan den ännu varit varm. Grop 345, med den mesolitiska flintan, innehöll förutom enstaka kolbitar av björk, små fragment av harts eller kåda. För resultat, se tabell 2. För analysrapport, se bilaga 8.

TOLKNINGSFÖRSLAG

Inom boplats L1996:6464 påträffades välbevarade arkeologiska anläggningar och fynd från mellanmesolitikum fram till folkvandringstid.

Lämningarna från sten- och bronsålder förekommer främst i förundersökningsområdets södra del, figur 18. Där blandas enstaka mesolitiska inslag med rester av bosättning från bronsålder. Inom nu aktuell förundersökningsyta samt inom undersökningsytan från 2007 finns ett mellanmesolitiskt inslag i form av flintartefakter. Enstaka spån och spånfragment framkommer dels i egna anläggningar, dels uppblandade i lager från senare tid. Artefakterna visar på en bosätt-

ningsfas som kan bli svår att studera på annat sätt än genom fyndmaterialet.

Fyllning och fyndsammansättning i kulturlager 359 stämmer väl överens med beskrivningarna av och fyndsammansättningen inom kulturlagret A320, vilket påträffades vid undersökningen 2007, längre söderut inom boplatsen (Westergaard 2009). Lagret bestod av cirka 0,1 meter tjock mörkbrun sand med ett sparsamt fyndinnehåll bestående av anonyma keramikskärvor och flintavslag. Det är möjligt att nu aktuellt lager är avsatt under samma period som det längre söderut.

Den stora gropen med den övertäckta härden i botten, 518, skulle potentiellt kunna vara rest av en byggnad. Avsaknaden av tydliga stolphål indikerar en mycket enkel konstruktion, men eventuellt finns stolphål bevarade inom de delar av gropen som ännu ej undersökts. Då gropen enbart är 2 meter i diameter, och härden tar upp större delen av dess botten, är det svårt att föreställa sig att människor och härd fått plats i gropen på samma gång. Antingen kan resterna av de förkolnade rötterna indikera att man täckt den ännu varma härden med grästorp, för att utnyttja strålningsvärmén. Eller så skulle pyrande gräs kunna ha använts för någon form av rökning.

I norra delen av förundersökningsområdet finns anläggningar från järnålder. En grop och en härd daterades båda till romersk järnålder eller folkvandringstid. Den anonyma keramikskärvan som framkom i norra delen av schakt 200 härrör sannolikt från ungefär samma period. De två husrännorna och stolphålen i schakt 200 bedöms vara rester av ett långhus, även

IntrasisID	Kontext	Provnr	Material	Labnr	4C ålder BP	Sigma 1, 68,2% säkerhet	Sigma 2, 95,4% säkerhet
231	Grop	1PK 559	Björk	Ua-82763	1649 ± 28	380-528 e.Kr.	264-535 e.Kr.
393	Härd	1PK 555	Al	Ua-82762	1751 ± 29	248-347 e.Kr.	239-401 e.Kr.
518	Härd	1PK 525	Al	Ua-82761	2990 ± 29	1266-1129 f.Kr.	1375-1121 f.Kr.

Tabell 1. Resultat ¹⁴C-dateringar från Ångströmlaboratoriet.

IntrasisID	Kontext	Provnr	Björk	Ek	Hassel	Kåda/harts	Grästorp	Kolfragment
345	Grop	1PM 528	6	-	-	3	-	+
393	Härd	1PM 556	5	30+	30+	-	-	+++
518	Härd	1PM 524	-	-	30+	-	+++	++

Tabell 2. Resultat makrofossilanalysen från Arkeologikonsult. Tabell kopierad från analysrapporten. (+) ringa förekomst, + enstaka bitar, ++ god förekomst, +++ riklig förekomst.

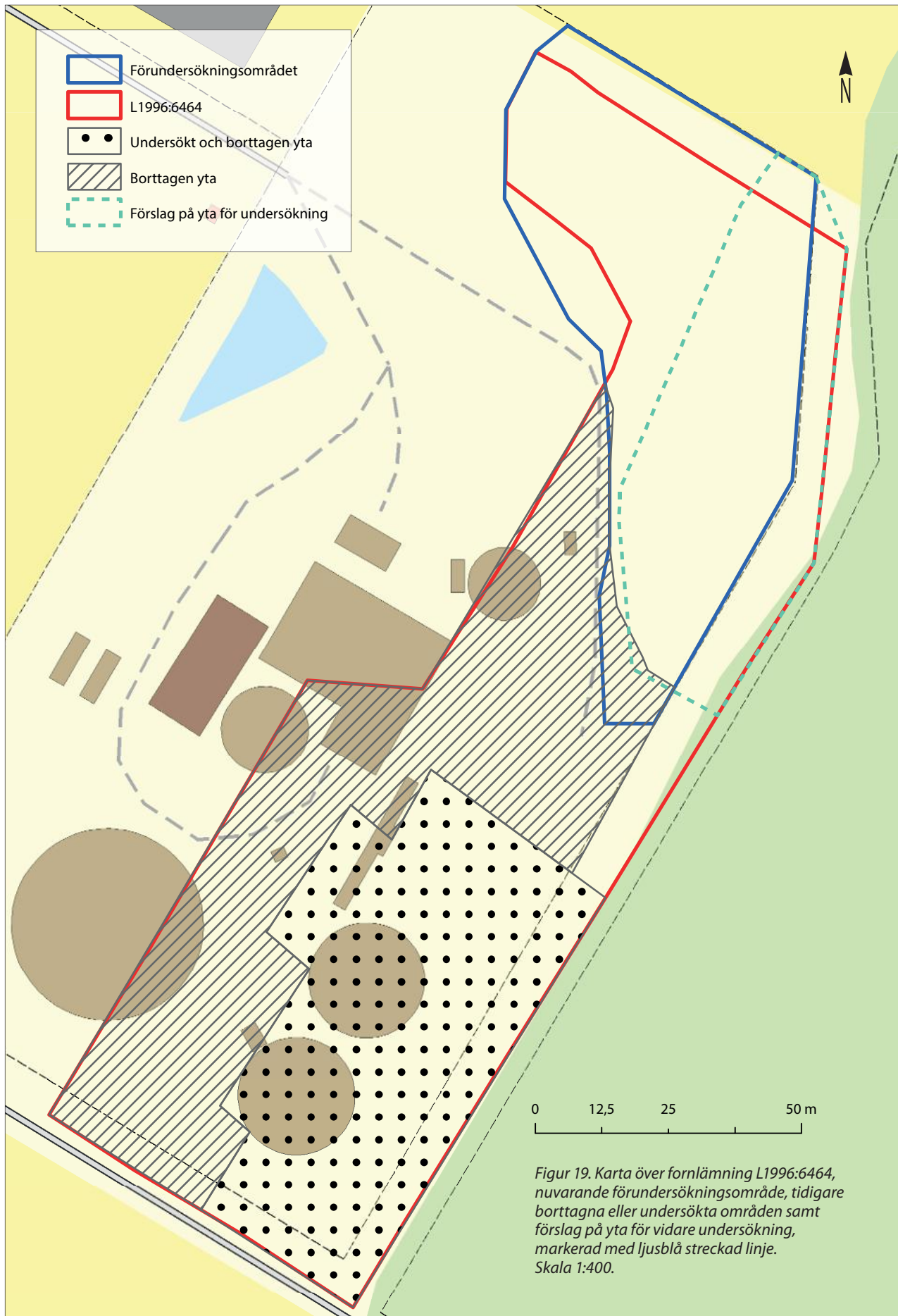

Figur 18. Översikt över förundersökningsområdet södra del, där anläggningar från sten- och bronsålder framkom. Längst i söder avgränsas den ännu bevarade delen av fornlämningen av de hårdgjorda ytorna som används av Falkenbergs Biogas. Foto mot sydöst (Fotonr. 2024-11-30). Fotograf: Linda Wigert.

det typologiskt daterbart till folkvandringstid. Liknande typer av långhus med konvexa husrännor har i Halland påträffats vid undersökningar i bland annat Brogård (hus VI), Kårarp (hus 6) och Kistinge (hus 2 och 12). Dessa hus har varit 32,45–47,5 meter långa 6,5–7,15 meter breda (Carlie 1992; Carlie 2011; Nordvall 2015). Det nu aktuella huset är 5,6 meter brett, men de konvexa väggrännorna skulle kunna expandera ytterligare utanför nu aktuellt förundersökningsområde. Den totala huslängden är svår att bedöma. Strax öster om förundersökningsområdet och husrännorna ligger Ödgärdaberg, det exakta avståndet till berget är ej uppmätt, men på terrängkuggningskarta skulle ett långhus om åtminstone 35 meter kunna få plats innan den sandiga marken övergår i berg.

PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL SAMT ÅTGÄRDSFÖRSLAG FÖR VIDARE UNDERSÖKNING

Kulturmiljö Halland förordar att delar av boplat L1996:6464 bör undersökas vidare, om beställarens exploateringsplaner kvarstår. Förslagsvis bör en yta om cirka 2800 kvadratmeter öppnas upp, för att frilägga hela den kvarstående östra delen av lämningen, figur 19. Ytan täcks av ett 0,3–0,2 meter tjockt matjordslager, fritt från sten, och är lättschaktat. Det finns två hinder inom arbetsytan. Det första är raden av höga lärkträd med bedömt stora rotsystem. Träden behöver tas ned och forslas bort inför en arkeologisk undersökning. Stubbar och rötter behöver sitta kvar och schaktningen invid och runt rötterna kommer delvis behöva utföras för hand, vilket kommer att vara mer tidskrävande.

Det andra hindret är det staket med betongfundament som byggts rakt genom fornlämningens östra långsida. Fundamenten går genom matjordslagret och har bedömts skadat delar av fornlämningen. Vid en vidare undersökning av fornlämningen anses det inte motiverat att låta den sista delen av L1996:6464 kvarligga under och utanför staketet, då åtminstone delar av ytan bedömts komma att påverkas av det planerade arbetsföretaget direkt intill. Om inte hela den kvarliggande delen bedöms som motiverad att undersöka och slutgiltigt ta bort, bör åtminstone mindre ytor tas upp, invid särskilt intressanta anläggningar eller lager. Ett givet exempel på detta är platsen för långhuset med väggrännor i norra delen av förundersökningsområdet, vilka fortsätter öster om staketet. Att få möjlighet att frilägga hela eller åtminstone delar av huset skulle göra en markant skillnad i nivån på den vetenskapliga insatsen inom lämningen och bidra med viktig kunskap om hustypens konstruktion, funktion och datering.

I södra delen av området förväntas fler anläggningar och fynd från sten- och bronsålder. Anläggningarna bedöms vara få, men mellan dem kan större ytor av tunna kulturlager finnas bevarade. Det är även möjligt att fler senneolitiska hus, likt de som påträffats längre söderut, finns bevarade inom nu aktuell yta.

Fynd i form av flinta och keramik, men även kvarts är att förvänta. Materialet behöver samlas in och analyseras för att bättre förstå vilka bosättningsfaser som finns representerade inom lämningen. Vid den större gropen, 407, bör stolphål eller konstruktionsdetaljer eftersökas för att om möjligt fastslå gropens funktion som hus eller hydda.

Kulturmiljö Halland bedömer att de välbevarade anläggningarna inom L1996:6464 besitter en intressant kunskapspotential med möjlighet att bidra till förståelsen av bosättningsfaser och bosättningsmönster i Halland under flera perioder ur förhistorian.

Vid en arkeologisk undersökning bör frågeställningarna syfta till att klarlägga fornlämningens kronologi och användningsområden. I en vetenskaplig fördjupning bör resultaten sammanställas med resultaten från den tidigare undersökningen i södra delen av fornlämningen, för att ge en övergripande bild över fornlämningen.

Förutom att analysera platsen vidare genom fler dateringar och makrofossilanalyser skulle förslagsvis en fosfatkartering av ytan genom insamlandet av markkemiska prover vara värdefullt. Detta skulle bidra till att ringa in de huvudsakliga användningsytorna och eventuellt avgränsa tidigare gårdslägen.

REFERENSER

- Carlie, Lennart. (1992). *Brogård. Ett brons- och järnålderskomplex i södra Halland. Dess kronologi och struktur*. Hallands Läns museers skriftserie Nr 6.
- Carlie, Lennart. (2011). *Kårarp. Hus och gårdar under brons- och järnålder*. Halland, Övraby socken, Halmstad 7:71, 7:73, 7:89, 7:84, 7:85, 7:87, samt 7:96. RAÄ 76. Arkeologiska rapporter från Hallands Läns museer, 2011:4.
- Mattsson, Linn. (2007). *Gödastorp 3:11. Slutredovisning och förenklad rapport*. Arkeologisk utredning 2007. Halland, Skrea socken, Gödastorp 3:11.
- Nilsson, Mats. (2018). *Gödastorp*. Halland, Falkenbergs kommun, Skrea socken, Gödastorp 3:13 och 3:14, Skrea RAÄ 223. Arkeologisk utredning 2018. Förenklad rapport.
- Nordvall, Linn (red). (2015). *I och kring Brunerör. Fyra fornlämningar – en plats*. Arkeologisk undersökning 2015. Halland, Eldsberga socken, Fyllinge 20:393, RAÄ 37, 144, 145 och 163.
- Westergaard, Bengt. (2009). *Klockbägare i N-bygd? Senneolitiska hus i mellersta Halland*. Halland, Skrea socken, Gödastorp 3:11, del av RAÄ 223. UV Väst Rapport 2009:14. Arkeologisk undersökning.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslutsnummer: 431-4835-2023

Eget diarienummer: 2023-457

Uppdragsgivare: Falkenbergs Biogas AB

Utförandetid: 31 januari–1 februari 2024

Personal: Linda Wigert (projektansvarig) och Patrik Hallberg, arkeologer vid Kulturmiljö Halland. Gabriel Johansson, grävmaskinist vid Hule Maskintjänst.

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Läge: Halland, Falkenbergs kommun, Skrea socken, Gödastorp 3:14, L1996:6464. Koordinater X:6309850, Y:354750

Undersökt: 385 m²

Dokumentation: Schakt, anläggningar och fynd mättes in med RTK-GPS. Digital information finns tillgänglig i Intrasiprojektet Skrea2023457FU. Sektioner dokumenterades på millimeterpapper. Ritningar har nummer HMAK 4581 och digitala fotografier har fotonummer 2024-11:01-37.

Fynd: I väntan på fyndfördelning har fynden har preliminärt tilldelats VM accessionsnummer: 300 116:1-18. Fynden förvaras på Hallands kulturhistoriska museum och allt övrigt material är arkiverat i Kulturmiljö Hallands arkiv.

Prover: Tre sparade prover är registrerade i fyndtabellen. Tio övriga prover är kasserade.

Datering: Mellan-/senmesolitikum, bronsålder, period II-III, romersk järnålder samt folkvandringstid.

BILAGOR

Bilaga 1 Anläggningar

Landskap Halland
 Socken Skrea
 Fastighet Gödastorp 3:14
 Fornlämningsnr. L1996:6464
 Undersökningsår 2024

IntrasisID	Typ	Schakt	Djup u my (m)	Beskrivning	Kommentar
215	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,2 m diam, 0,14 m dj. Skålad botten. Fyllning av brun, lätt humös sand.	
220	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,24 m diam, 0,08 m dj. Skålad botten. Fyllning av mörkbrun, lätt humös sand.	
231	Grop	247	0,3	Grop, oval, 1,7x1,3 m st, 0,5 m dj. Fyllning av mörkbrun, lätt humös sand. I botten finns ett ca 0,2 m tj lager av kol och sot. Enstaka stenar i ytan (de enda i schaktet), ej skörbrända eller skärviga. Enstaka skörbrända stenar i kol-lagret.	Sydvästra kvadranten undersökt.
266	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,15 m diam.	Ej undersökt.
271	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,15 m diam.	Ej undersökt.
322	Stolphål	258	0,3	Stolphål, runt, 0,44 m diam, 0,23 m dj. Skålad botten. Fyllning av mörkbrun, lätt humös sand.	
345	Grop	381	0,3	Grop, oregelbunden, 1,5x1,1 m st, 0,36 m dj. Fyllning av mörkbrun, lätt humös sand. Spridda bitar av kol genom hela fyllningen. Fynd av flintartefakter typiska för mellan-/senmesolitikum.	Kol- och makrofossilprov insamlat.
359	Lager	381	0,3	Kulturlager, ca 7x3 m st, ca 0,1 m dj. Fyllning av brun, lätt humös sand med stänk av kol. Diffus, ojämn botten. Diffus avgränsning i norr och öst. Förstört av sentida schaktning i söder.	Fynd av flinta samt en skärva keramik. Majoriteten av fynden framkom direkt under matjorden. Mindre provstick grävda.
393	Härd	200	0,25	Härd, rundoval, 1,45x1,2 m st, 0,05 m dj. Fyllning av svartbrun, humös, sotig sand med rikliga mängder kol, samt enstaka skärviga stenar.	Kol- och makrofossilprov insamlat.
407	Grop	416		Grop, rund, 2,2 m diam, 0,4 m dj. Svagt skålad botten. Fyllning av brunsvart, humös sand. Under den brunsvarta sanden framkom en tunn lins av mörkbrun sand. Därunder framkom anl 518, en härd.	Täckte helt anläggning 518. Nordöstra kvadranten undersökt. Kol- och makrofossilprov insamlat.
444	Ränna	200	0,25	Ränna, 3 m l, 0,2-0,3 m br.	Ej undersökt.
460	Ränna	200	0,25	Ränna, 3,5 m l, 0,2-0,3 m br, 0,15 m dj. Fyllning av brun, lätt humös sand. Ojämn botten, med fördjupningar som tolkas som potentiella spår efter fem stolphål.	Västra delen av norra husrännan.
478	Stolphål	200	0,25	Stolphål, ovalt, 0,5x0,4 m st, 0,15 m dj. Svagt skålad botten. Fyllning av brun, lätt humös sand med stänk av kol.	Kolprov insamlat.
484	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,25 m diam.	Ej undersökt. Kolprov insamlat.
490	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,2 m diam.	Ej undersökt.

IntrasisID	Typ	Schakt	Djup u my (m)	Beskrivning	Kommentar
496	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,15 m diam.	Ej undersökt.
501	Stolphål	200	0,25	Stolphål, ovalt, 0,35x0,25 m st, 0,2 m dj. Oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun, lätt humös sand.	
507	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,15 m diam.	Ej undersökt.
512	Stolphål	200	0,25	Stolphål, runt, 0,2 m diam.	Ej undersökt.
518	Härd	416		Härd, okänd form, cirka 0,8 m diam, 0,3 m dj. Fyllning av svart, fet, humös sand, kol, samt skörbrända stenar, 0,1-0,2 m st.	Påträffad under grop, 407. Kol- och makrofossilprov insamlat.
543	Stolphål	200	0,25	Stolphål, ovalt, 0,6x0,28 m st, 0,2 m dj. Svagt skålad botten. Fyllning av mörkbrun, lätt humös sand. I ytan finns ett mindre område med rödbrun, lätt bränd lera.	I västra änden av norra husrännan. Kolprov insamlat.
549	Stolphål	200	0,25	Stolphål, ovalt, 0,6x0,3 m st, 0,23 m dj. Svagt skålad botten. Fyllning av mörkbrun, lätt humös sand. I ytan finns ett mindre rödbrunt område med klumpar av sintrad sand och lätt bränd lera.	I västra änden av södra husrännan.

Bilaga 2 Fynd

Acc.Nr: VM 300 116

Landskap

Socken

Fastighet

Fornlämningsnummer

Undersökningsår

Halland

Skrea

Gödastorp 3:14

L1996:6464

2024

Fyndnummer	Accessionsnummer	Material	Sakord	Antal	Fragmenteringsgrad	Vikt (g)	
1	VM 300 116:1	Flinta	Spån med retusch	1	Intakt	2,6	
2	VM 300 116:2	Keramik	Kärl	1	Fragment	6	
3	VM 300 116:3	Flinta	Avslag	1	Intakt	-	
4	VM 300 116:4	Keramik	Kärl	1	Fragment	3	
5	VM 300 116:5	Sintrad sand	-	10	Fragment	48	
6	VM 300 116:6	Flinta	Spånfragment	3	Fragment	1,9	
7	VM 300 116:7	Flinta	Avslag	4	Fragment	4,5	
8	VM 300 116:8	Flinta	Splitter	3	Intakt	0,3	
9	VM 300 116:9	Flinta	Avslagsskrapa	1	Intakt	3,9	
10	VM 300 116:10	Flinta	Avslag med retusch	1	Intakt	43,7	
11	VM 300 116:11	Flinta	Plattformsjärna C	1	Intakt	21,9	
12	VM 300 116:12	Flinta	Plattformsjärna F	1	Intakt	135,9	
13	VM 300 116:13	Flinta	Avslag	6	Intakt	28	
14	VM 300 116:14	Flinta	Splitter	2	Intakt	0,4	
15	VM 300 116:15	Flinta	Övrig flinta	2	Intakt	9,7	
16	VM 300 116:16	Hassel	Kolprov	1	-	-	
17	VM 300 116:17	Björk	Kolprov	1	-	-	
18	VM 300 116:18	Hassel	Kolprov	1	-	-	

Anmärkning	Påträffas i anläggning	X-koordinat	Y-koordinat	Meter över havet	Fyndstatus
Spån med retusch. 44 mm l, 12 mm br. Retusch i distala änden, cirka 15 mm l. Finkornig, grå flinta.	345	6309868	354760	24	Tillvarataget
Fragment av kärl. Ljusbrun insida och utsida. Ca 8 mm tj.	359	6309866	354759	24	Tillvarataget
Avslag, lösfynd.	381	6309882	354756	24	Ej tillvarataget
Fragment av kärl. Gråbrun insida, ljusbrun utsida. Ca 9 mm tj.	209	6309946	354783	25	Tillvarataget
Fragment av lätt sintrad sand.	543	6309931	354781	25	Tillvarataget
Spånfragment. 22, 20 och 20 mm l. Finkornig, grå flinta.	345	6309869	354759	24	Tillvarataget
Avslag. Varav två brända och ett delvis vitpatinerat.	345	6309869	354759	24	Tillvarataget
-	345	6309869	354759	24	Tillvarataget
Avslagsskrapa. Retusch i den distala änden, ca 25 mm l.	359	6309868	354758	24	Tillvarataget
Avslag med retusch, ca 20 mm l.	359	6309867	354758	24	Tillvarataget
Plattformskärna typ C. Minst 4 avspaltningssärr.	359	6309867	354757	24	Tillvarataget
Plattformskärna typ F. Minst 3 plattformar.	359	6309866	354759	24	Tillvarataget
-	359	6309866	354758	24	Tillvarataget
-	359	6309866	354757	24	Tillvarataget
-	359	6309864	354757	24	Tillvarataget
Analyserat makrofossilprov. Utplockat för datering. Från 1PM524.518	518	6309893	354755	24	Tillvarataget
Analyserat makrofossilprov. Utplockat för datering. Från 1PM528.345	345	6309869	354759	24	Tillvarataget
Analyserat makrofossilprov. Utplockat för datering. Från 1PM556.393	393	6309940	354782	24	Tillvarataget

Bilaga 3 Fotolista

Fotonr: 2024-11

Hallands län
Falkenberg kommun
Skrea socken
Gödastorp 3:14 m.fl
Arkeologisk förundersökning, 2024

Fotonr.	Motiv	Mot	Datum	Sign
2024-11_01	Översikt schakt 200.	SV	240131	LW
2024-11_02	Översikt schakt 258.	SV	240131	LW
2024-11_03	Översikt schakt 247. Anläggning 231, en grop, markerad med gul pinne.	S	240131	LW
2024-11_04	Fyndförande lager? Flinta och 1 skärva keramik. Störst koncentration i den mörka ytan, till höger. Kolprov insamlat där. Lagret har diffus avgränsning i N och O. Avgränsas av sentida schakt i S. Vid provstick är lagret ca 0,1 m dj.	SV	240131	LW
2024-11_05	Översikt över lager och grop. Nummer 359 och 345. I schakt 381.	S	240131	LW
2024-11_06	Översikt över lager och grop. Nummer 359 och 345. I schakt 381.	S	240131	LW
2024-11_07	Översikt anläggning 407, en grop. I schakt 416.	V	240131	LW
2024-11_08	Översikt husrännor och stolphål i schakt 200. Patrik rensar.	SO	240131	LW
2024-11_09	Översikt husrännor och stolphål i schakt 200. Patrik rensar.	O	240131	LW
2024-11_10	Översikt husrännor och stolphål i schakt 200.	NO	240131	LW
2024-11_11	Översikt schakt 200.	S	240201	LW
2024-11_12	Översikt schakt 258.	S	240201	LW
2024-11_13	Översikt schakt 247.	S	240201	LW
2024-11_14	Översikt schakt 427.	S	240201	LW
2024-11_15	Översikt anläggning 345, grop med flinta och kol.	S	240201	LW
2024-11_16	Översikt profil, anläggning 345	O	240201	LW
2024-11_17	Översikt anläggning 359, fläckigt lager med enstaka fynd av flinta och en keramikskärva.	N	240201	LW
2024-11_18	Översikt anläggning 431, preliminärt stolphål	N	240201	LW
2024-11_19	Översikt profil, anläggning 431, preliminärt stolphål som utgick	N	240201	LW
2024-11_20	Översikt anläggning 393, hård.	V	240201	LW
2024-11_21	Översikt profil, anläggning 393.	V	240201	LW
2024-11_22	Anläggning 231, grop med kol, delundersökt.	NO	240201	LW
2024-11_23	Översikt profil, anläggning 231, tjock kollins i botten.	NO	240201	LW
2024-11_24	Översikt anläggning 549. Fläck med rödbränd, sintrad sand. I änden av husrännan.	O	240201	LW
2024-11_25	Översikt profil, anläggning 549 och 444. Snitt i änden av södra husrännan. Genom fläcken med sintrad sand.	SO	240201	LW
2024-11_26	Översikt anläggning 501, potentiellt stolphål.	O	240201	LW
2024-11_27	Översikt, delar av norra arbetsytan.	NV	240201	LW
2024-11_28	Översikt, delar av södra arbetsytan.	SV	240201	LW
2024-11_29	Översikt schakt 381.	S	240201	LW
2024-11_30	Översikt schakt 416.	SO	240201	LW
2024-11_31	Översikt, södra arbetsytan. Trädraden till vänster utgör gräns till den norra ytan.	O	240201	LW
2024-11_32	Översikt anläggning 407, framrensad för att delundersökas.	N	240201	PH
2024-11_33	Anläggning 407, delundersökt. Hård framkom i botten, anläggning 518.	V	240201	PH
2024-11_34	Översikt profil, anläggning 407 och 518.	S	240201	PH

Fotonr.	Motiv	Mot	Datum	Sign
2024-11_35	Översikt profil, anläggning 460, norra rännan.	S	240201	PH
2024-11_36	Översikt anläggning, 444, södra ränna. Med markeringar för potentiella stolphål.	N	240201	PH
2024-11_37	Översikt anläggning, 444, södra ränna. Med markeringar för potentiella stolphål.	O	240201	PH

Bilaga 4 Schakt

LandskapHalland

SockenSkrea

FastighetGödastorp 3:14

Fornlämningsnr.L1996:6464

Undersökningsår2024

IntrasisID	Djup (m)	Beskrivning	Kommentar
200	0,25	0-0,25 m dj, sandig, humös matjord. Därunder brund sand. Inga stenar.	1,5 m skopbredd. Anl 215, 220, 266, 271, 393, 444, 460, 478, 484, 490, 496, 501, 507, 512, 543, 549. Stolphål, en härd samt två hus-rännor. Fynd av keramik i norr.
247	0,3	0-0,3 m dj, sandig, humös matjord. Därunder brun sand. Inga stenar.	1,5 m skopbredd. Anl 231, en grop. Inga fynd.
258	0,3	0-0,3 m dj, sandig, humös matjord. Därunder brun sand. Inga stenar.	1,5 m skopbredd. Anl 322, ett stolphål. Inga fynd.
381	0,3	0-0,3 m dj, sandig, humös matjord. Tunnare matjord i S, 0,2 m dj. Därunder brun sand. Inga stenar.	1,5 m skopbredd. Anl 345 och 359. En grop och ett fyndförande lager. Fynd av flinta och keramik i anläggningarna.
416	0,3	0-0,3 m dj, sandig, humös matjord. Därunder brun sand. Inga stenar.	1,5 m skopbredd. Anl 407 och 518. En grop med en härd i botten. Ett lösfynd av flinta.
427	0,3	0-0,3 m dj, sandig, humös matjord. Därunder brun sand. Inga stenar.	1,5 m skopbredd. Inga anläggningar eller fynd.

Bilaga 5 Ritningar**HMAK nummer: 4581**

Landskap: Halland
Kommun: Falkenberg
Socken: Skrea
Fastighet: Gödastorp 3:14
RAÄ nummer: L1996:6464

Förundersökning 2024

Ritningsnummer	Beskrivning	Ritningstyp	Skala
HMAK 4581	AR460, AS215, AS220, AG231, AS322, AG345, AH393, AG407, AS478, AH518, AS543, AS501, AS549	Sektionsritningar	1:20

Bilaga 6 Vedartsanalys, Erik Danielsson VEDLAB

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 24025

**Vedartsanalyser på material från Halland,
Falkenberg, Gödastorp L1996:6464**

Adress:
Box 178
791 24 FALUN

Telefon:
070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se

Bankgiro:
5713-0460
www.vedlab.se

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 24025

2024-02-28

Vedartsanalyser på material från Halland, Falkenberg, Gödastorp L1996:6464

Uppdragsgivare: Linda Wigert/Kulturmiljö Halland

Arbetet omfattar tre kolprover från en förundersökning av ett boplatssområde. Anläggningarna förväntas kunna komma från vitt skilda tidsperioder. Proverna innehåller kol från al, björk och ek. Det kol som plockats ut för ändamålet bör ge tillförlitliga dateringar utan hög egenålder.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
	525.518	Härd	24,4g	0,8g 3 bitar	Al 2 bitar Björk 1 bit	Al 10mg	
	555.393	Härd	1,8g	1,4g 8 bitar	Al 3 bitar Ek 5 bitar	Al 160mg	
	559.231	Grop	1,3g	1,0g 7 bitar	Björk 7 bitar	Björk 200mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Box 178
791 24 FALUN
Tfn: 070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Al Gråal Klibbal	<i>Alnus sp.</i> <i>Alnus incana</i> <i>Alnus glutinosa</i>	120 år	Klibbalen är starkt knuten till vattendrag. Gråalen är mer anpassningsbar	Motståndskraftigt mot fukt. Brinner lugnt och ger mycket glöd.	Klibbalen kom söderifrån ca 5000 f.Kr. Gråalen vandrar in norrifrån ett par tusen år senare
Björk Glasbjörk Vårthbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårthbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Ek	<i>Quercus robur</i>	500-1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot väta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat. Energirik ved ger mycket glöd.	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

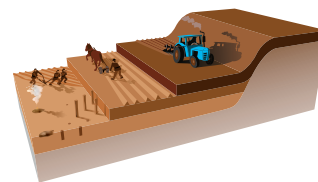
Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färska vedprover.

Bilaga 7 Makrofossilanalys, Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult

ARKEOBOTANISK ANALYS

Stefan Gustafsson, Arkeologikonsult
Rapport 2024

Beställare: Kulturmiljö Halland Plats: Skrea L1996:6464

Inledning

Den arkeobotaniska analysen omfattar tre jordprover från en undersökning vid fornlämning L1996:6464 i Skrea socken i Halland. Proverna togs i samband med en arkeologisk förundersökning.

PM 524:518 Hård

Provet innehöll mycket träkol från hassel samt små obestämbara träkolsfragment. I provet hittades även förkolnade rötter och klumpar med rötter vilket tyder på att härden av någon anledning täckts över med grästorv medan den ännu varit varm.

Metod

Jorden floterades i vatten och det använda sållet hade en maskvidd av 0,2 millimeter. Identifieringen gjordes med hjälp av mikroskop med 4 till 600 gångers förstoring samt referenslitteratur och referenssamling (Mork 1946; Schweingruber 1978, 1990; www.woodanatomy.ch).

PM-nr	Björk	Ek	Hassel	Kåda/harts	Grästorv	Kolfragment
528:345	6			3		+
556:393	5	30+	30+			+++
524:518			30+		+++	++

Figur 1. Innehållet i de analyserade proverna.

(+) ringa förekomst, + enstaka bitar, ++ god förekomst, +++ riklig förekomst.

Resultat

PM 528:345 Grop

Provet innehöll några kolbitar av björk, små fragment av harts/kåda samt små obestämbara kolfragment.

PM 556:393 Hård

Provet innehöll gott om träkol från björk, ek och hassel samt obestämbara kolfragment. Hassel och ek dominerade över björk. Inga huggmärken eller andra verktygsspår kunde identifieras på kolbitarna vilket tyder på att det var fallved som användes som bränsle.

Referenser

Litteratur

MORK, E. 1946. *Vedanatomi*.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1978. *Microscopic Wood Anatomy*. Structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe. Zug, Switzerland.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1990. *Anatomy of European woods*. Paul Haupt förlag, Bern, Stuttgart, Wien.

Digitala källor

DIGITAL PLANT ATLAS

University of Groningen

Deutsches Archäologisches Institut

<https://www.plantatlas.eu>

WOOD ANATOMY OF CENTRAL EUROPEAN SPECIES

www.woodanatomy.ch

Bilaga 8 ^{14}C -datering, Karl Håkansson Ångströmlaboratoriet Uppsala universitet

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2024-04-22

Linda Wigert
Kulturmiljö Halland
Tollsgatan 7
302 32 HALMSTAD

Resultat av ^{14}C datering av träkol från L1996:6464, Gödastorp, Skrea socken, Falkenbergs kommun, Halland. (p 5866)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Detta steg upprepas tills den lösliga delen inte längre är mörkfärgad.

Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ V-PDB}$	^{14}C ålder BP
Ua-82761	1PK 525.518	-28,3	2 990 $\pm$ 29
Ua-82762	1PK 555.393	-29,3	1 751 $\pm$ 29
Ua-82763	1PK 559.231	-25,7	1 649 $\pm$ 28

Med vänliga hälsningar

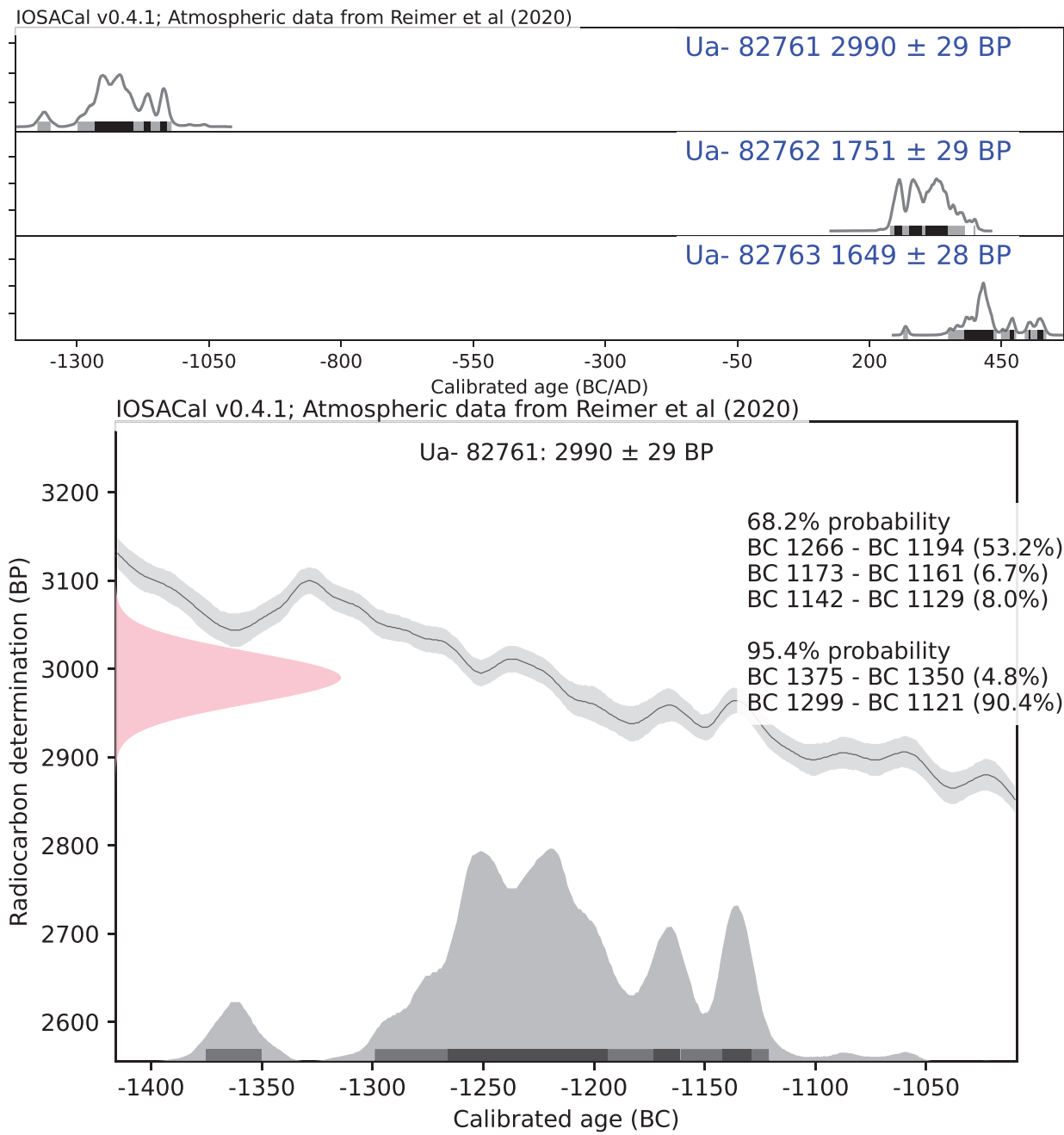
Karl

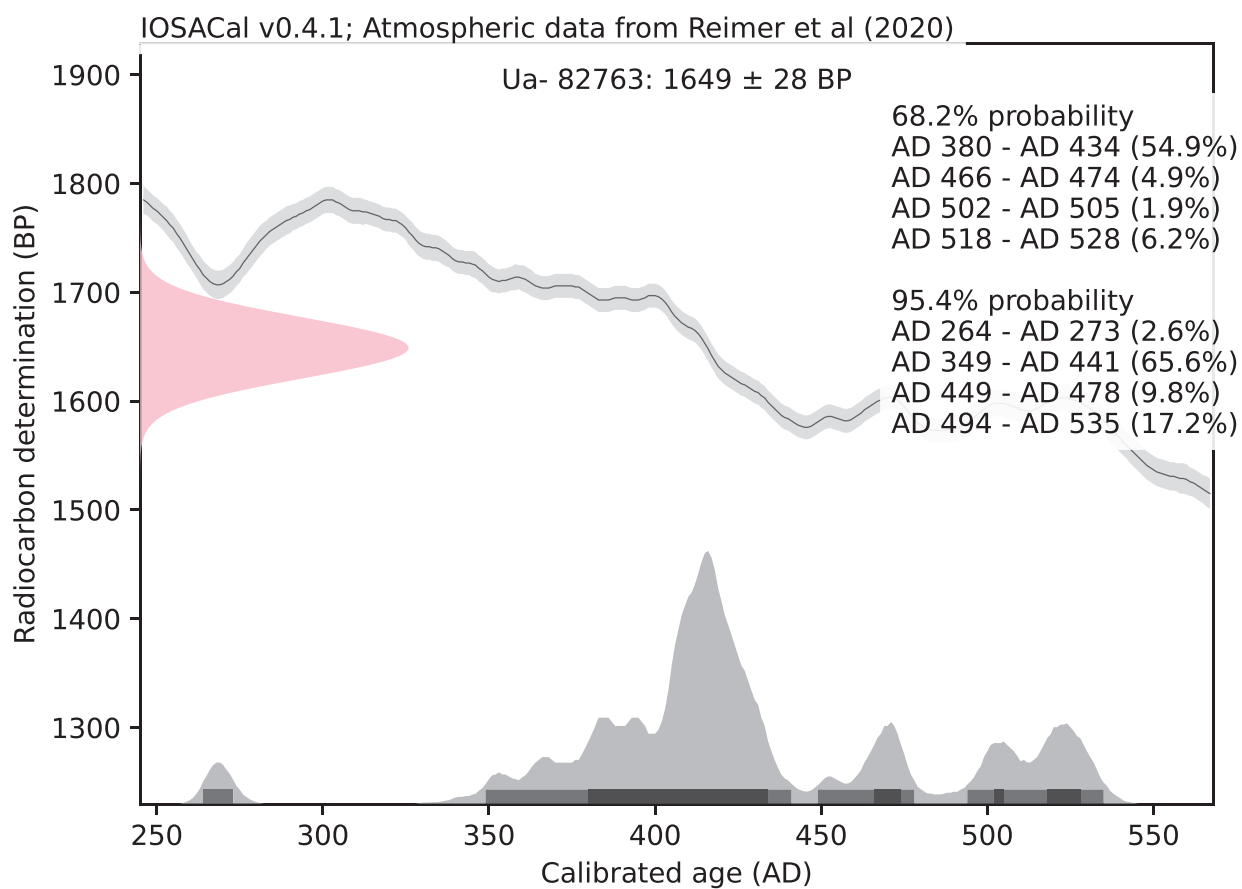
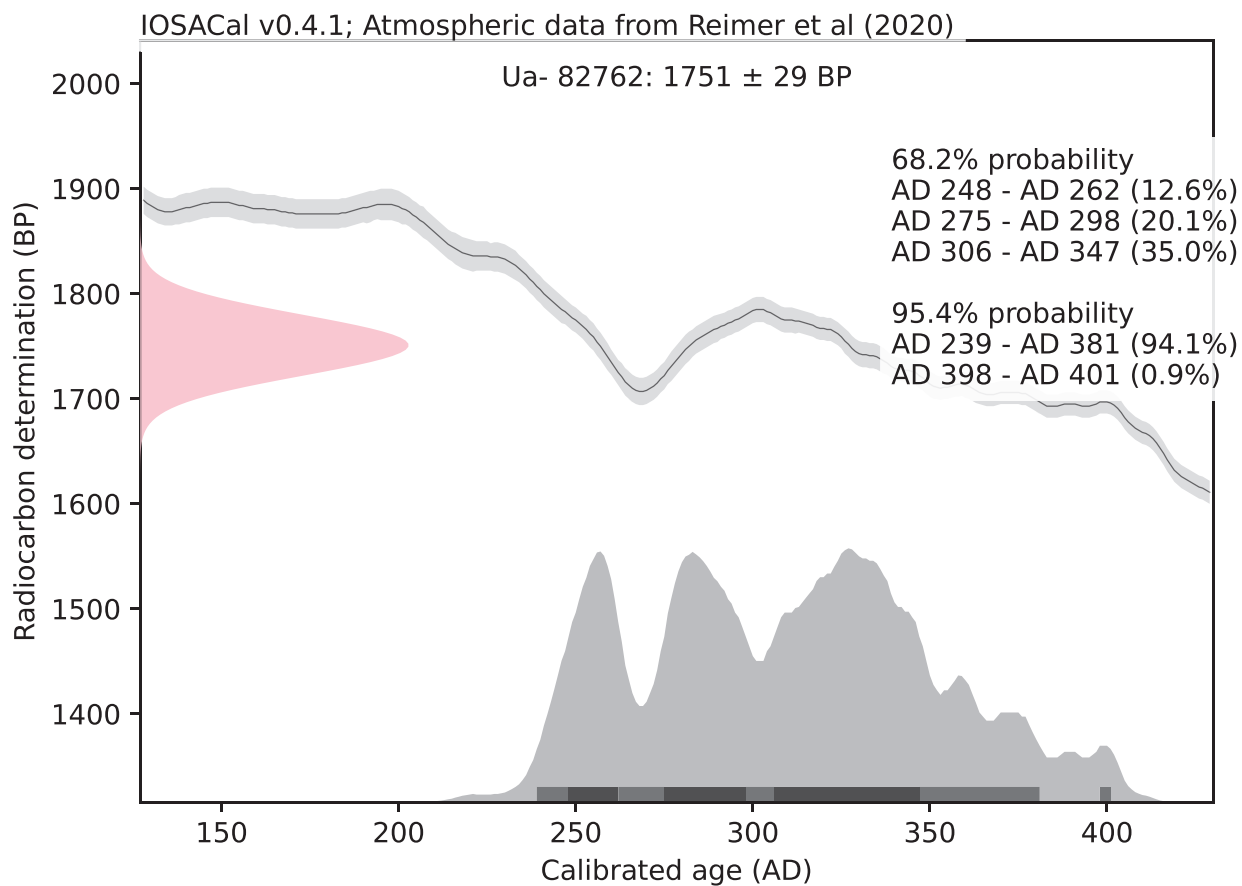
Håkansson

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2024.04.22
09:35:14 +02'00'

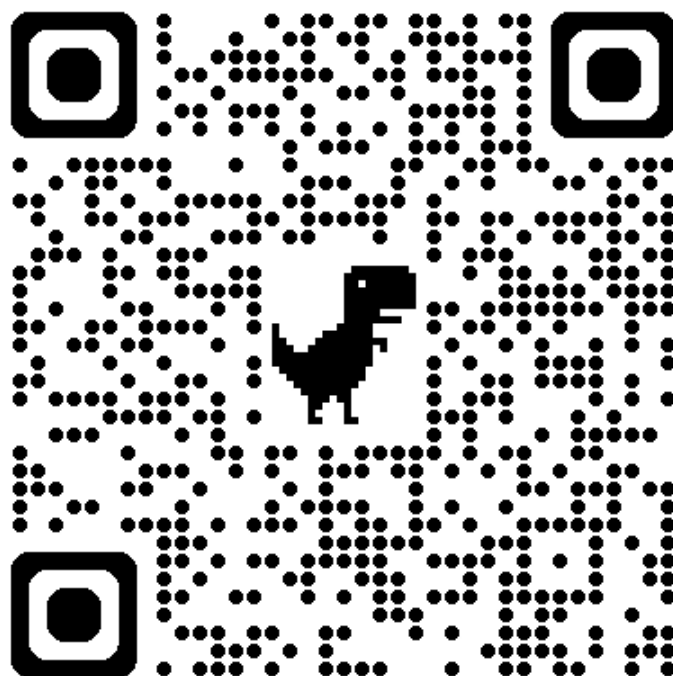
Karl Håkansson/Daniel Primetzhof

Kalibreringskurvor

**Hitta våra rapporter och
följ oss på våra sociala medier!**

KULTURMILJÖ
HALLAND

EN DEL AV HALLANDS KULTURHISTORISKA MUSEUM